

Razstava Nit ob 50. obletnici Koroške galerije likovnih umetnosti

Prava umetnost je preživetje

torek, 10.07.2007

Tekst: Tanja Lesničar - Pučko

LJUBLJANA - Ljubljana Vizualna umetnica Marija Mojca Pungerčar ima, kot pravi, staromodno izobrazbo, ki je umetniki, ki danes prihajajo iz zelo različnih področij, običajno nimajo več: po šoli za oblikovanje je sredi 80. let začela delati v Novoteksu in potem v Labodu, kjer je kreirala ženske bluže, nato pa je šla na likovno akademijo, kjer je študirala slikarstvo in po diplomi opravila še specialko.

Potem je sledila tujina: najprej Avstrija, potem New York in nato San Francisco, kjer je magistrirala iz novih žanrov.

In kaj se je v tem obdobju dogajalo z vašim ustvarjanjem?

Že med študijem sem se v veliki meri preživljala s kostumografijo, sodelovala sem predvsem z Ano Monro, najprej v okviru skupine Linije sile, potem samostojno. Resno poklicno pot pa sem začela s sliko na velikih platnih v olju ali akrilu, slikala sem besede, zanimala me je podoba besed. Potem sem začutila, da me slikarstvo utesnjuje in leta 1994 sem v Francoskem kulturnem centru naredila prvo instalacijo, v kateri sem prvič povežala svoj interes do oblačil z umetnostjo. Pozneje sem začela vpletati še druge medije, performans, video, fotografijo. Lani sem v projektu Socialdress (Socialna obleka) dodala še živo akcijo šivanja oblek, ustvarjanja tekstilnih izdelkov. Projekt je letos dobil tudi svoj prvi metražni produkt - modno tkanino Socialdress Dezen 01 Graz šamp; Ljubljana.

Ta projekt je predstavljen tudi na razstavi Nit, hkrati pa ste se na hecen način vrnili tudi k podobi besede.

Da, šivalne delavnice in vtise udeležencev sem posnela, nato pa njihove izjave spremenila v vzorec, odtisnjen na blago. Ti teksti, ki so postali vzorci, so arhiv teh delavnic. Te se dogodijo v nekaj urah, za njimi pa razen izdelka, ki ga udeleženec naredi in ga potem kot performans nosi v resničnem življenju, ne ostane nič. Zdaj je ostalo to blago, ki je nekakšno ustno izročilo naslednjim generacijam šivalcev.

Socialna obleka je torej projekt, v katerem raziskujete tako prenos obrtnih znanj kot socialne odnose, kar je v sodobni umetnosti pogosta povezava. Kako projekt razumejo udeleženci?

Udeleženci so ljudje, ki bi sicer redko šivali, še posebno, kot pravijo, ne bi tega počeli sami, in to je gotovo eden izmed razlogov, zakaj ta znanja izumirajo. Danes se vse dogaja v komunikaciji. Delavnica je torej tudi družabni prostor, kot so bile nekoč obrtne delavnice, preden jih je povozila industrija. Neka udeleženka se je spomnila šivilj iz mladosti, ki so hodile po hišah in zašile, kar je bilo treba, pri tem pa seveda prenašale tudi novice, čveke in še kaj. Moj interes na teh delavnicah je v tem, da svoje privatno šivanje selim v javni prostor, kjer živi naprej, z novimi izdelkih nastajajo nove zgodbe. Zame je materialni predmet še vedno zelo pomemben, nisem umetnica, ki bi ji šlo zgolj za koncepte ali sporočila, veliko mi je do tega, da bi nastalo kaj zanimivega, in če je uporabno, še toliko boljše.

Spominjam se šiviljskih delavnic kot izredno nenavadnih kozmosov, tesnih prostorčkov, natrpanih z blagom, in šivilj, pogosto zelo strogih tet...

... strogih verjetno zato, ker je šivanje tehnologija, ki je resna stvar.

... ki pa so včasih tudi vsiljevale oblačilne stile.

(Smeh) To je bil skorajda servis osebnosti, tako kot imamo danes psihiatre. In če obrnem zadevo, ko ljudje pri meni šivajo, jih ravno tako obhajajo sila različne zamisli, od socialnih do psiholoških in celo političnih, kos tkanine prinese neko spremembo. V resnici gre za čisto ustvarjanje: materijo je treba preoblikovati.

Šivanje velja za žensko domeno, le v najbolj izpostavljenem delu jo prevzamejo moški kreatorji, enako kot pri kuhanju...

In to velja celo za slovenske razmere. V glavnem so to feminizirani moški: feminizirana ženska ni nič posebnega, feminiziran moški pa vzpostavlja razliko do moškega in do ženske in v tem je zanimiv, nevsakdanji, prav to pa velja tudi za modo, tudi ta ni del tvojega sveta, ampak je ideal. Če sam narediš izdelek, si ga prisvojiš na drug način, kot da ga kupiš. Moja blagovna znamka - v obleke všijemo vezeno etiketo "Socialdress" - se od drugih loči po tem, da je ni mogoče kupiti, ampak jo lahko narediš le sam.

Bi torej prepogor, da obleka naredi človeka, pri vas pomenilo, da se delate sami, namesto da bi vas drugi? Koliko nas v današnjem svetu, ko sta pluralizem stilov in izbira na videz neizmerna, še "delajo" drugi?

Zdi se mi, da je danes pluralizma v oblačenju zelo malo, še pred kakimi desetimi, petnajstimi leti je bil ta diapazon stilov, sobivanje identitet veliko večje kot danes, ker se slabo počutimo, če smo videti malo drugače. Kar pa zadeva pluralizem v umetnosti, je čas res prinesel veliko več priznanih možnih tehnik, tehnologij, vendar med njimi vladajo hierarhije: nove tehnologije so trda linija in so vsekakor najbolj cenjene, medtem ko tehnologije, kot jih razkriva razstava Nit, že zaradi svoje mehke linije veljajo za obrobne. Med trdimi in mehki tehnološkimi linijami v umetnosti skorajda ni dialoga, kar je škoda.

Vaši projekti so zaradi neprofitnosti verjetno v veliki meri odvisni od subvencij ministrstva?

Svoje projekte produciram sama oziroma v okviru društva KUD Trivia, nato jih ponudim galerijam, kadar se pokaže priložnost. Kar pa zadeva subvencije, včasih imamo več, včasih manj sreče. Tisti, ki odločajo o teh subvencijah, so večinoma v rednih službah in se jim niti ne sanja, kako težavno je življenje samozaposlenih v kulturi. Zakonodaja nas obravnava kot obrtnike in kmete, zato smo prisiljeni razvijati "strašne" tehnike preživetja.

Prava umetnost je torej preživetje.

In to pod najstrožjim očesom davkarje. In zato ne razumem, zakaj se ti naši reformatorji, vsi dobro preskrbljeni, spravljajo ravno nad nas, ki obračamo tri fičnike, medtem ko drugje mimo davkov stečejo milijarde! Sodobni vizualni umetniki delujemo na zanemarjenem področju, tržišče pri nas ni razvito, tudi sponzorjev skorajda ni, razstavnin, ki bi bile nekakšen ekvivalent knjižničnemu nadomestilu, nihče ne izplačuje, delamo zgolj za ugled in za osnovno socialno varnost v obliki statusa. Tako smo iz leta v leto odvisni od vsakokratnih odločitev ministrstva, ki pa za ohranjanje statusa zahteva izjemne dosežke v triletnem kontinuiranem delu. Katera

galerija pa me bo pri 60 letih še hotela gostiti? Umetnostni trg je v tem smislu popolnoma mainstreamovski: zaželeni so mladi, čedalje mlajši. Redkokateri umetnik je v zrelih letih še aktualen, štipendije se končajo s 35 leti, od tu naprej se moraš bolj ali manj sam znajti. To še posebno velja za umetnice.

[Prijavi napako v članku](#)

Komentarji: **0**

Še nasvet: če boste registrirani, boste bolj prepoznavni. Registracija je

Ni komentarjev.